

ДИПЛОМАТИЈАТА И МАКЕДОНСКОТО

Д-Р ДЕНКО МАЛЕСКИ
(20.3.1991- 9.2.1993)

СТЕВО ЦРВЕНКОВСКИ (9.2.1993-6.7.1993)
(ПОТПРЕТСЕДАТЕЛ НА ВЛАДА И
ВРШИТЕЛ НА РАБОТИТЕ МИНИСТЕР ЗА
НАДВОРЕШНИ РАБОТИ)
(6.7.1993-23.2.1996)

Д-Р ЛЉБОМИР ФРЧКОСКИ
(23.2.1996-29.5.1997)

Д-Р БЛАГОЈА ХАНЦИСКИ
(29.5.1997-30.11.1998)

АЛЕКСАНДАР ДИМИТРОВ
(30.11.1998-30.11.2000)

Д-Р СРЃАН КЕРИМ
(30.11.2000-13.5. 2001)

СЛОБОДАН ЧАШУЛЕ (30.11.2001-
1.11.2002)

Д-Р ИЛИНКА МИТРЕВА (13.5.2001-
30.11.2001 и 1.11.2002- 26.8.2006)

АНТОНИО МИЛОШОВСКИ
(АКТУЕЛЕН МИНИСТЕР ЗА
НАДВОРЕШНИ РАБОТИ НА РМ)

Дипломатијата на Република Македонија има остварено исклучително голем број значајни активности во меѓународната заедница. Сите тие се резултат на новата глобална концепција на самостојната надворешна политика на македонската држава. Нејзината

стратегија е дефинирана и се остварува од денот на самостојноста и сувереноста - 8 септември 1991 година, кога повеќе од 96 проценти од вкупното население на референдум се изјасни за суверена, самостојна и демократска држава Република Македонија.

Од книгата на Пандил
КОСТУРСКИ

Анализирајќи ги причините за иселување на македонското население и на последиците од тоа, се наметнува сознанието дека државите кои ги примиле македонските иселеници имаат големо значење за идното градење на мостови на соработка меѓу сегашната македонска држава и тие држави. Би било добро и дипломатски мудро кон сите овие држави да се упати благодарност за помошта што ги примиле Македонците како рамноправни народи со другите во своите средини. Со тоа тие овозможуваат да ги зачуваат своите национални белези, јазикот, културата, традицијата и идентитетот за во иднина да бидат значајни мостови за градење на поквалитетни билатерални односи. Врз основа на истражувања и пошироки историски, социолошки и антрополошки согледувања може да се констатира:

- Македонските иселеници, како луѓе

од Македонија, и нивните поколенија се чувствуваат Македонци, ги продолжуваат македонската култура, традиција, јазик, национален идентитет и ги поддржуваат македонските државни интереси;

- Македонските иселеници, иако се расфрлени по многу градови и помали населби во државите на преселбата, се групираат во населбите во свои етнички комуни;

- Македонците во странство се препознатливи по развиеното чувство за одржување на семејството и меѓусебното контактирање во затворени семејни кругови;

- Во однос на лојалноста кон македонската држава, дел од нашето иселеништво им изразуваше лојалност на оние држави од кои се иселил по делбите на Македонија т.е. на Грција, Бугарија, Србија, или на некои источни земји; но, сепак кај многу мал дел од нив е изгу-

бена свеста за сопственото етничко потекло;

- Македонците се пример на лојалност кон државите кои ги примиле, но во никој случај не ги забораваат своите корени;

- Развојниот пат на македонското иселеништво во основа се поклопува со развојот на настаните на Балканот и околу Македонија, со нејзината четворна поделба. Теророт, страдањата, разделноста, несреќите од насилното менување на верата, територијалните претензии, асимилационите процеси, демакедонизацијата, забраната на јазикот, убиствата, како и тешката борба за опстанок, биле причини за егзодусот;

- Точниот број на македонското иселеништво тешко може да се прецизира. Досега не се вршени истражувања. Податоците за бројот на иселениците се користат претежно од црковните тефтери. Овие тефтери, во поголем дел, ги опфаќаат само иселениците од поранешната СРМ, а иселениците од другите делови на Македонија се наоѓаат во тефтерите на Српската, Бугарската и Грчката црква. Бројот на Македонците во прекуокеанските земји тешко се определува, бидејќи Македонците при заминувањето во новиот свет патувале со турски, грчки, српски или бугарски пасош;

- Разликите во социјалната структура на иселениците се резултат на различната материјална положба и на различното образовно-воспитно ниво. Но, оваа структура доживува брзи трансформации бидејќи третите и четвртите генерации создаваат нови вредности. Маке-

АФИРМАЦИЈАТА НА МАКЕДОНСКАТА ЦРКВА ЗНАЧИ И АФИРМИРАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

"СВЕТИ ИЛИЈА", МИСИСАГА

донците денес, за разлика од порано, кога беа само физички и наемни работници, може да се најдат како многу добри бизнисмени, професори, научници, истакнати политичари и културни работници. Други општи белези за македонското иселеништво се:

- Приближно 60 проценти од вкупното иселеништво го сочинуваат Македонци од приграбениот дел на Македонија од страна на Грција.

- Иселениците во прекуокеанските земји претежно трајно се иселуваат, додека од европските земји поголемиот дел се враќаат.

- Голем број од иселениците тешко се асимилираат, само привидно ја прифаќаат интеграцијата во САД, Канада и во Австралија, останувајќи му верни на традиционалниот македонски начин на живеење и одржувајќи контакти со своите во "стариот крај", како што тие го нарекуваат.

- Поголемиот дел од иселениците со текот на времето стануваат сè поотпорни на српската, грчката и на бугарската пропаганда. Генерално гледано, обидите за вакви влијанија и траги врз македонското ткиво, се различни според континентите; во европските држави најсилна е српската пропаганда, во САД и во Канада бугарската, а во Австралија грчката. Овој феномен бара дополнителни истражувања. Меѓутоа, со формирањето на македонската самостојна и суверена држава свеста на иселениците уште повеќе се оцртува како чиста, изградена национална свест, национално се ориентирани да ѝ помогнат, секој во рамките на своите можности. Преширока бројка е тоа на доблесни и честити Македонци, кои во цело ова време дадоа сè од себе за афирмирање на македонското дело и вистина.

- Формите на организирање на македонското иселеништво се многу различни. Тие се организирани во повеќе од илјада добротворни друштва, селски

друштва, црковни општини, клубови, разни секции - литературни, историски, фолклорни, рецитаторски, научни и други организации, центри и др. Оваа расцепканост и поделеност е резултат на немањето самостојна и суверена македонска држава и политика кон иселеништвото.

- Иселениците издаваат голем број списанија и весници, имаат сопствени радиопрограми и закупуваат програми на националните телевизиски канали. Културно-уметничките друштва, македонските училишта и разните билтени играат голема улога. Тие се можност за афирмирање на културното наследство и на постигнувањата на македонските иселеници, како и за збогатување на сознанијата за прекуокеанските земји и Република Македонија.

- Правата на иселениците се остваруваат според стандардите на меѓународните човекови слободи и права и се регулирани со внатрешните законодавства на земјите кои ги примиле иселениците. Не треба да се заборава политичката вистина дека во реалноста овие принципи и норми се занемаруваат, повредуваат и дека разните интересни комбинации кои се потпираат на политиката на сила се ставаат пред идеалите, правдата и правата.

- До прогласувањето на самостојноста и сувереноста на Република Македонија, интересот и грижата за македонското иселеништво зависеа од потребите на актуелните и долгорочни, радикални интереси на поранешната југословенска дипломатија, но никако од потребите на македонските национални интереси. Се водеше сметка само за следење и за идеолошко покривање на целите на таа поранешна држава. Се забрануваа значајни манифестации. Еден од многубројните притисоци илустрирано го отсликува тој однос. Во Скопје, од 30 јуни до 3 јули 1988 година, се одржа Првата светска средба на децата бегалци од Егеј-

скиот дел на Македонија. Во врска со одржувањето на собирот, за вчудовидување се проблемите кои се појавија откако средбата доби право на граѓанство, иако таа со својот хуман карактер, во сообразност со универзалните принципи на меѓународната заедница и општоприфатените определби против војната и против дискриминациите на луѓето во уживањето на човековите права, се темелеше врз одредбите на Универзалната декларација за правата на човекот на ООН, на Хелсиншката спогодба од 1975 година и на други меѓународни документи од оваа област. Никој од тогашните функционери од Републиката не сакаше да се ангажира во Одборот на средбата на овие некогашни 28.000 деца кои протерани од своите огништа и раселени по сите континенти, плаќајќи ја високата цена на историските неправ-

Македонската црква како фундаментален носител на верата и субјект на меѓународните односи, има широки можности за дејствување меѓу иселеништвото и со нејзина помош може да се реализираат многу значајни цели, поаѓајќи од улогата која ја имала и ја има во зачувувањето на македонскиот етнос и националното битие низ вековите на ропство и темнина. Ова е особено важно ако се имаат предвид низата пропусти кои поранешната СРМ ги направи во изминатиот период во зачувувањето на националниот идентитет на македонските иселеници во прекуокеанските и западноевропските земји. Пројавениот вакуум на ова поле, иако на почетокот скромно, со текот на времето највидно го пополни Македонската црква која, со формирањето црковни општини во Канада, во САД и во Австралија, го овозможи зачувувањето на националниот идентитет на македонскиот народ, неговото културно издигнување и духовно обединување. Во земјите каде што се формирани македонски црковни општини осетно е намалено духовното влијание на другите цркви врз македонските иселеници, но не е таков случајот во западноевропските земји, каде активностите на Македонската црква на разни начини се оневозможуваа. При тоа, дејствувањето на Македонската црква беше проследено со негирање и со непризнавање и тоа, по правило, од оние кои го негираат и го присвојуваат македонскиот народ.

ди, и на дискриминаторските и геноцидни политики. Иако широката меѓународна јавност со симпатии и со разбирање ја пресретна оваа благородна и хумана манифестација, со која се потсетуваше на егзодусот на овие деца, кои допатуваа (со цели семејства) повеќе од 3.000, за што сведочат бројни телеграми на честитки, меѓу кои и од Брајан Мелруни, тогашниот премиер на Канада, и од Гордон Хил, министерот за мултикултура и етнички прашања на Западна Австралија, тогашното југословенско политичко раководство правеше сè само средбата да не се одржи или да се минимизира. Тогашното Претседателство на СФРЈ, Сојузниот секретаријат за надворешни работи, односно нивните претседатели, вршеа невиден притисок. Еден месец пред одржувањето на средбата, под притисок на грчкото Министерство за надворешни работи, во Скопје допатува тогашниот министер за надворешни работи на Југославија, Будимир Лончар, кој на средбата со политичкиот врв на Македонија го пренел ставот на Претседателството на тогашна СФРЈ средбата да се одложи, односно да не се одржи. Покрај тоа, дипломатските претставници на СФРЈ во источноевропските земји

со текот на манифестацијата, недавајќи никаков публицитет. За секој внимателен аналитичар целата оваа ујдурма имаше единствена цел - да не се расипуваат односите со Грција; новите генерации во Република Македонија да не ја дознаат трагедијата на Македонците и да не се задојуваат и воспитуваат во духот на протест против заговорите кои се направени на штета на Македонците; да не се создава свест за сопствената држава; да се задушуваат сите импулси во борбата за остварување на човековите права; да не почнат сознајни процеси за југословенската политика на чистење и раселување на цели села и градови од СРМ; да не се отворот прашањата за бројноста на македонскиот народ, распарчен меѓу соседните земји и расфрлан во други земји на другите континенти.

Специфични белези на македонското иселеништво се следните: по распаѓањето на југословенската творба тоа создаде моќно лоби, кое активно се вклучи и активира политички широки сегменти од сонародниците, како и од истакнати луѓе од бизнисот и од политиката на земјите во кои живеат, во одбрана на македонските национални интереси. За истакнување е тоа што Македонците во светот

ше многу значајна улога во создавањето, развивањето и одржувањето на македонската национална свест, идентитет, достоинство и единство. Но, и обратно, Македонците никогаш не пропуштиле пред разните освојувачи, навреди, империи и со успех ја сидале и чувале зградата на Црквата и христијанството. Не случајно македонскиот народ, кој во Библијата се спомнува на повеќе места, е избран за почеток на христијанизацијата на Европа. Македонската црква како фундаментален носител на верата и субјект на меѓународните односи има широки можности за дејствување меѓу иселеништвото и со нејзина помош може да се реализираат многу значајни цели, поаѓајќи од улогата која ја имала и ја има во зачувувањето на македонскиот етнос и националното битие низ вековите на ропство и темнина. Ова е особено важно ако се имаат предвид низата пропусти кои поранешната СРМ ги направи во изминатиот период во зачувувањето на националниот идентитет на македонските иселеници во прекуокеанските и западноевропските земји. Пројавениот вакуум на ова поле, иако на почетокот скромно, со текот на времето највидно го пополни Македонската црква која, со формирањето црковни општини во Канада, во САД и во Австралија, го овозможи зачувувањето на националниот идентитет на македонскиот народ, неговото културно издигнување и духовно обединување. Во земјите каде што се формирани македонски црковни општини осетно е намалено духовното влијание на другите цркви врз македонските иселеници, но не е таков случајот во западноевропските земји, каде активностите на македонската црква на разни начини беа оневозможувани. При тоа, дејствувањето на Македонската црква беше проследено со негирање и со непризнавање и тоа, по правило, од оние кои го негираат и го присвојуваат македонскиот народ. Се разбира дека ова не е случајно, туку добро смислено и координирано, бидејќи афирмацијата на Македонската црква истовремено значи и афирмирање на македонскиот народ. Покрај негирањето на Македонската црква од страна на познатите антимакедонски елементи, нејзините активности не беа поддржувани од страна на тогашните државни органи кои, освен што се мешаа во решавањето на внатрешните канонски прашања на Македонската црква, овозможија експанзија на атеизмот, разграбување на подвижниот и на неподвижниот имот на Македонската црква, забранување на нејзини јавни манифестации итн. со цел да нема црква, која е услов за постоење на силна самостојна македонска држава.

ОД ВОСТОЛИЧУВАЊЕТО НА ЕВРОПСКИОТ АРХИЈЕРЕЈ Г. ПИМЕН

правеле многу пречки околу доаѓањето на некогашните деца бегалци - сега добри родители, домаќини, политичари, бизнисмени, научно - културни работници, ценети граѓани. Исто така, Претседателството на тогашната СФРЈ, откако не успеа да го спречи одржувањето на средбата, стави ембарго на информациите во сите средства за масовно информирање, да не се запознава јавноста

од ден на ден сè повеќе се ангажираат во решавањето на националните македонски проблеми и треба да се очекува нивно сè поголемо, освен политичко, и економско ангажирање. Кај нив многу повеќе е развиено чувството за економско инвестирање, кое мора да го следи и соодветен политички ангажман и право за да инвестираат.

Македонската црква во минатото има-

(продолжува)